

TIEDOTE 5.3.2014 klo 14.00

NAISIIN KOHDISTUVA VÄKIVALTA – VAIETTU IHMISOIKEUSLOUKKAUS

Euroopan unionin perusoikeusviraston (European Fundamental Rights Agency, FRA) uudessa raportissa esitetään maailman laajimman naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevan tutkimuksen tulokset. Tutkimus paljastaa naisiin kotona, työssä, julkisilla paikoilla ja verkossa kohdistuvan hyväksikäytön laajuuden. Sen lisäksi, että raportti osoittaa aikuisiin naisiin kohdistuvan väkivallan olevan yleistä, raportissa kerrotaan myös naisten lapsuudessaan kokemasta fyysisestä ja seksuaalisesta väkivallasta.

Ihmisoikeuskeskus toteaa, että tämän selvityksen tulosten ja sen yhteydessä esitettyjen suositusten perusteella on entistä selvempää, että Suomen tulisi mahdollisimman nopeasti ratifioida Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehty Istanbulin yleissopimus ja antaa sen käytännön toteuttamiselle, mm. uhrien auttamiseen, tarvittavat voimavarat.

Oheiset tiedot on koottu keskeisistä Suomea koskevista tuloksista, jotka löytyvät FRA:n tekemästä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevasta tutkimuksesta.

Oikeusministeriö, Ihmisoikeuskeskus ja FRA järjestävät aiheesta seminaarin Pikkuparlamentin auditoriossa **pe 11.4.2014 klo 12.00-16.00**.

Taustatietoa FRA:n tutkimuksesta

- Tutkimus on laajin kansainvälisesti saatavilla oleva selvitys naisiin kohdistuvasta väkivallasta.
- Tutkimusta varten haastateltiin ympäri Eurooppaa (henkilökohtaisesti) satunnaisotannalla 42 000 naista. Suomesta haastateltiin vähintään 1500 naista, jotka olivat 18-74-vuotiaita ja jotka puhuivat joko suomea tai ruotsia.
- Tutkimus koostuu 200-sivuisesta keskeiset tulokset sisältävästä raportista ja 40-sivuisesta tiivistelmästä.
- FRA:n verkkosivuilla on lisäksi käytettävissä online-työkalu, jonka avulla voi tutustua yksityiskohtaisesti Suomea ja muita EU:n jäsenvaltioita koskeviin tutkimustuloksiin.
- FRA:n oma tiedote tutkimuksen tuloksista kokonaisuudessaan ohessa.

Fyysinen ja seksuaalinen väkivalta

- Suomi on yksi niistä kolmesta maasta, joissa nykyisen tai entisen kumppanin tekemää fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa kokeneiden naisten osuus on korkein (30 %). Suomen edellä ovat ainoastaan Tanska ja Latvia, joissa molemmissa osuus on 32 %. EU:n keskiarvo on 22 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenmaittain 13 prosentista 32 prosenttiin.
- Suomessa 33 % naisista on kokenut muun kuin kumppanin tekemää fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa täytettyään 15 vuotta. EU:n keskiarvo on 22 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenmaittain 10 prosentista 40 prosenttiin.
- Kaiken kaikkiaan 10 % suomalaisista naisista oli kokenut fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa (jota oli tehnyt joku kumppani tai muu kuin kumppani) haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana. EU:n keskiarvo on 8 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenmaittain 3 prosentista 11 prosenttiin.

Väkivallan seuraukset

- Suomessa ja Tanskassa niiden naisten osuus on alhaisin (10 %), jotka ilmoittivat, että nykyisen tai edellisen kumppanin tekemä vakavin väkivaltatapaus tuli poliisin tietoon. EU:n keskiarvo on 20 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 10 prosentista 31 prosenttiin.

- Suomalaisista naisista 15 % ilmoitti, että muun kuin kumppanin tekemä vakavin väkivaltatapaus tuli poliisin tietoon. EU:n keskiarvo on 19 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain alle 10 prosentista lähes 30 prosenttiin.

Kumppanin tekemä henkinen väkivalta

- Suomi on niiden kolmen EU-jäsenvaltion joukossa, joissa (nykyisten tai edellisten) kumppaneiden tekemän henkisen väkivallan osuus on korkein (53 %). Osuus on Suomea korkeampi ainoastaan Latviassa ja Tanskassa (molemmissa 60 %). EU:n 28 jäsenvaltion keskiarvo on 43 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 31 prosentista 60 prosenttiin.
- Suomessa samoin kuin Alankomaissa ja Kyproksessa 27 % naisista on kokenut nykyisen kumppanin tekemää henkistä väkivaltaa. EU:n 28 jäsenvaltion keskiarvo on 23 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 11 prosentista 41 prosenttiin.

Vainoaminen

- Suomessa samoin kuin Belgiassa, Tanskassa ja Saksassa 24 % naisista on kokenut vainoamista täytettyään 15 vuotta. EU:n keskiarvo on 18 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 8 prosentista 33 prosenttiin.
- Suomessa samoin kuin Saksassa, Latviassa ja Bulgariassa 4 % naisista oli kokenut vainoamista haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana. EU:n keskiarvo on 5 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 0 prosentista 9 prosenttiin.
- Suomessa 24 % (yli 15-vuotiaisiin) naisiin kohdistuneista vakavimmista vainoamistapauksista tuli poliisin tietoon. EU:n keskiarvo on 26 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain alle 10 prosentista 40 prosenttiin.

Seksuaalinen häirintä¹

- Suomessa 71 % naisista on kokenut seksuaalista häirintää täytettyään 15 vuotta. Tämä on yksi korkeimmista osuuksista EU:n jäsenvaltioissa, ja Suomen edellä ovat ainoastaan Ruotsi (81 %), Tanska (80 %), Ranska (75 %) ja Alankomaat (73 %). EU:n 28 jäsenvaltion keskiarvo on 55 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 24 prosentista 81 prosenttiin.
- Suomessa 23 % naisista ilmoitti kokeneensa seksuaalista häirintää haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana. EU:n keskiarvo on 21 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 9 prosentista 37 prosenttiin.
- Suomi on niiden neljän EU-jäsenvaltion joukossa, joissa naiset ovat kokeneet eniten ei-toivottua koskettelua, halailua tai suutelua täytettyään 15 vuotta (42 %). Suomen edellä ovat Ruotsi (61 %), Tanska (56 %) ja Alankomaat (51 %). EU:n keskiarvo on 29 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 8 prosentista 61 prosenttiin.
- Suomi on niiden kuuden EU-jäsenvaltion joukossa, joissa esiintyy eniten verkkohäirintää (14 %). Suomen edellä ovat Tanska, Ruotsi (molemmissa 18 %), Slovakia, Alankomaat (molemmissa 17 %) ja Ranska (15 %)². EU:n 28 jäsenvaltion keskiarvo on 11 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 5 prosentista 18 prosenttiin.

Lapsuudessa koettu väkivalta

- Suomessa niiden naisten osuus on korkein (53 %), jotka ovat kokeneet aikuisen tekemää fyysistä, seksuaalista tai henkistä väkivaltaa jossakin muodossa alle 15-vuotiaina. EU:n keskiarvo on 35 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 15 prosentista 53 prosenttiin.

¹ Tulokset perustuvat kaikkiin 11 kysymykseen, joilla mitattiin seksuaalista häirintää. Keskeiset tulokset sisältävässä raportissa esitetään tulokset myös niiden 6 kysymyksen osalta, joiden voidaan katsoa mittaavan mahdollisesti "vakavimpia" seksuaalisen häirinnän muotoja.

² Verkkohäirintä on yleisempää niissä maissa, joissa internetin käyttöaste on korkea, kuten Tanska, Ruotsi, Alankomaat ja Suomi. Verkkohäirintä on puolestaan vähäisempää niissä maissa, joissa internetin käyttöaste on matala, kuten Romania, Liettua ja Portugali. Kotitalouksien, yksityishenkilöiden ja yritysten internetyhteyksistä on saatavilla tilastotietoja Eurostatin julkaisussa (2012) "Community Survey on ICT usage in households and by individuals. Information society statistics"; tiedot vuosilta 2010 ja 2011. Julkaisu on saatavilla osoitteessa

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Information_society_statistics.

- Suomessa 11 % naisista on kokenut jonkinlaista aikuisen tekemää seksuaalista väkivaltaa alle 15-vuotiaina. Osuus on sama myös Italiassa ja Espanjassa. EU:n 28 jäsenvaltion keskiarvo on 12 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 1 prosentista 20 prosenttiin.

Pelko joutua uhriksi ja tämän vaikutukset

- Suomessa samoin kuin Ruotsissa niiden vastaajien osuus on korkein (35 %), jotka ovat ainakin toisinaan olleet huolissaan fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutumisesta haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana. EU:n keskiarvo on 21 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 8 prosentista 35 prosenttiin.
- Suomessa 46 % naisista oli vältellyt tiettyjä tilanteita tai paikkoja haastattelua edeltäneiden 12 kuukauden aikana, koska he olivat pelänneet joutuvansa fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi. EU:n keskiarvo on 53 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 24 prosentista 71 prosenttiin.
- Suomessa 35 % naisista välttelee julkisia tilanteita tai paikkoja, koska he pelkäävät joutuvansa fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi. EU:n keskiarvo on 46 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 18 prosentista 63 prosenttiin.
- Suomessa 28 % naisista välttelee yksityisiä tilanteita tai paikkoja, koska he pelkäävät joutuvansa fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi. EU:n keskiarvo on 33 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 14 prosentista 52 prosenttiin.

Asenteet ja tietoisuus

- Naisista 64 % katsoo, että naisiin kohdistuva väkivalta on Suomessa ainakin melko yleistä. EU:n 28 jäsenvaltion keskiarvo on 78 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 54 prosentista 93 prosenttiin.
- Suomessa niiden naisten osuus on korkein (56 %), jotka tietävät perheväkivaltatapauksia ystävä- tai sukulaispiirissään. Seuraavina tulevat Ranska (52 %) ja Liettua (49 %). EU:n keskiarvo on 39 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 16 prosentista 56 prosenttiin.
- Suomessa 29 % naisista on kuullut naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan suunnatuista kampanjoista tai nähnyt niihin liittyviä mainoksia. EU:n keskiarvo on 50 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 20 prosentista 83 prosenttiin.
- Suomessa ainoastaan 6 % naisista ei tunne yhtään niistä kolmesta järjestöstä tai niistä tukipalveluista, jotka auttavat väkivallan uhreiksi joutuneita naisia ja joihin tutkimuksessa viitattiin. EU:n keskiarvo on 19 %, ja tulokset vaihtelevat jäsenvaltioittain 1 prosentista 75 prosenttiin.

FRA esittää naisiin kohdistuvan väkivallan esiintymistasossa maiden välillä havaituille eroille viisi mahdollista selitysmallia, joista kukin tulee ottaa huomioon tuloksia luettaessa:

- 1) Miten hyväksyttävää kulttuurissa on puhua muille ihmisille, myös tutkimushaastatteliijoille, naisiin kohdistuvan väkivallan kokemuksista.
- 2) Mitä tasa-arvoisempia sukupuolet ovat, sitä suurempi osa naisiin kohdistuvasta väkivallasta saattaa paljastua, koska naisiin kohdistuvan väkivallan tapauksia todennäköisesti käsitellään avoimemmin ja kyseenalaistetaan muita tasa-arvoisemmissa yhteiskunnissa.
- 3) Naisten altistumista väkivallan riskitekijöille voidaan tutkia jäsenvaltioiden tasolla suhteessa tekijöihin, jotka saattavat lisätä altistumista väkivallalle, esimerkiksi työllisyysmallit (työskentely kodin ulkopuolella) sekä sosiaalistumisen ja elämäntyylin mallit (ulkona tai treffeillä käyminen).
- 4) Maiden väliset erot yleisessä väkivaltarikosten tasossa. Tätä on tarkasteltava naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevien tulosten ohella. Esimerkiksi maan korkeampaan kaupungistumistasoon liittyy yleisesti korkeampi rikollisuusaste.
- 5) Koska on näyttöä – myös FRA:n tutkimuksessa – väkivallantekijöiden alkoholin käytön ja naisten perheväkivaltakokemusten välisestä yhteydestä, jäsenvaltioiden erilaiset alkoholin käyttötavat voivat auttaa selittämään tiettyjä puolia naisiin kohdistuvassa väkivallassa.